

Důvodová zpráva k návrhu vyhlášky

o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2021

I. Obecná část

a) Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy a odůvodnění jejích hlavních principů

Cílem předložené vyhlášky je zajistit vysílaným zaměstnancům na zahraniční pracovní cesty přiměřenou finanční kompenzaci stanovením základních sazeb stravného pro každou zemi po zohlednění odlišné cenové hladiny v různých destinacích.

Nárok zaměstnanců na zahraniční stravné je zakotven v zákonu č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“). Zmocňovacím ustanovením pro vydání vyhlášky je § 189 odst. 4 zákoníku práce.

Stávající vyhláška je platná pouze pro rok 2020. Ačkoli zmocňovací ustanovení nevyklučuje stanovit vyhláškou sazby pro delší období, vydávání vyhlášky v jednoletých intervalech, v krajním případě vydání vyhlášky v mimořádném termínu, umožňuje s kratší odezvou reagovat na případné silné výkyvy devizových kurzů nebo při radikální změně meziročních indexů spotřebitelských cen v zahraničí.

Ministerstvo financí je tedy zmocněno a zároveň povinno od 1. ledna roku 2021 stanovit výši základních sazeb zahraničního stravného, a to na základě návrhu Ministerstva zahraničních věcí.

Částky stanovené vyhláškou mají za úkol pokrýt zvýšené náklady zaměstnanců na zajištění jejich běžné celodenní stravy při pracovních cestách v zahraničí ve veřejných stravovacích zařízeních střední kvalitativní třídy, resp. první kvalitativní třídy v rozvojových zemích Asie, Afriky a Latinské Ameriky. V uvedených oblastech jde většinou o limitovaný počet vybraných stravovacích zařízení, zpravidla pouze hotelových restaurací, kde se lze bezpečně stravovat.

Návrhy na úpravu výše sazeb připravuje Ministerstvo zahraničních věcí na základě podkladů a konzultací s českými zastupitelskými úřady, jejichž pracovníci jsou bezprostředně seznámeni s vývojem cenové hladiny ve veřejném stravování v místě svého působení. Při zpracování návrhu Ministerstva zahraničních věcí Ministerstvo financí v souladu se zákonným zmocněním přihlíží k oficiálním statistickým údajům mezinárodních institucí a navrhované změny jsou navíc informativně porovnávány s obdobnými předpisy vybraných států Evropské unie.

U zaměstnavatelů, kteří jsou státem, územním samosprávným celkem, státním fondem, příspěvkovou organizací, regionální radou regionu soudržnosti, jejíž náklady na platy a odměny za pracovní pohotovost jsou plně zabezpečovány z příspěvku na provoz poskytovaného z rozpočtu zřizovatele nebo z úhrad podle zvláštních právních předpisů nebo školskou právníčkou osobou zřízenou podle školského zákona, jsou sazby zahraničního stravného uvedené ve vyhlášce při vybavování jejich zaměstnanců závazné. Podle § 179 zákoníku práce je však možné jejich navýšení pro vedoucí organizačních složek státu a jejich zástupce a statutární orgány a jejich zástupce, a to až o 15 % základní sazby stravného stanoveného vyhláškou. Speciální úpravu v této oblasti pro některé vybrané osoby pak zajišťuje zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, v platném znění.

Ostatní zaměstnavatelé mohou svým zaměstnancům sazby stanovené vyhláškou snížit podle § 170 odst. 2 zákoníku práce až o 25 %, potažmo o 50 % u posádek plavidel

vnitrozemské plavby. Zaměstnavatel může při zahraniční pracovní cestě poskytnout zaměstnanci i další cestovní náhrady.

Náklady na odpovídající finanční vybavení zaměstnanců na zahraniční pracovní cesty představují výdaje pro jejich zaměstnavatele, které jsou u podnikatelské sféry do výše stanovených základních sazeb zahraničního stravného daňově zohledněny.

Ve vyhlášce jsou uvedeny pouze ty cizí měny (eura, americké dolary, anglické libry a švýcarské franky), které lze běžně nakoupit v tuzemských bankách nebo v mimobankovních směnárnách, aby tak nevznikaly zaměstnavatelům potíže při vybavování pracovníků zálohami na zahraniční pracovní cesty, pokud by zaměstnanec trval na vyplacení měny uvedené ve vyhlášce.

Podle § 183 odst. 2 zákoníku práce se ovšem zaměstnavatel může se zaměstnancem dohodnout na poskytnutí zálohy v české měně nebo v jiné cizí měně, než která je uvedena ve vyhlášce, pokud je k této měně vyhlášen Českou národní bankou kurz.

Kontrola nad dodržováním ustanovení zákoníku práce, které se týkají cestovních náhrad, jejichž součástí je i poskytování zahraničního stravného, spadá do kompetence Státního úřadu inspekce práce a oblastních inspektorátů práce.

b) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena, včetně souladu se zákonným zmocněním k jejímu vydání a s právními předpisy Evropské unie

Navrhovaná vyhláška je připravena na základě zmocnění podle § 189 odst. 4 zákoníku práce a je s ním a ostatními ustanoveními zákoníku práce, včetně jeho obecných principů, plně v souladu.

Daná oblast není upravena právem Evropské unie, návrh tedy nezpracovává předpisy EU a není s právem EU v rozporu.

c) Předpokládaný hospodářský a finanční dosah na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí a sociální dopady

Úprava se týká na jedné straně vysílaných zaměstnanců na zahraniční pracovní cesty a na straně druhé zaměstnavatelů, kteří je budou povinni v návaznosti na příslušná ustanovení zákoníku práce (část sedmá) v souladu s navrhovanou vyhláškou vybavit odpovídajícími finančními prostředky určenými na stravování.

Návrh MF na úpravu některých položek znamená pro rok 2021 určitý, vzhledem k rozsahu změn však nevýrazný dopad na státní rozpočet. Zvýšené náklady na zahraniční pracovní cesty vyplývající z úpravy základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2021, ale případně i ze změn kurzu příslušných měn, musí jednotlivé organizační složky státu a státní příspěvkové organizace pokrýt v rámci schváleného rozpočtu; obdobně musí postupovat i kraje a obce.

Pokud jde o dopad do výdajů podnikatelské i nepodnikatelské sféry na zahraniční pracovní cesty v příštím roce, jejich celková výše bude závislá na četnosti uskutečněných zahraničních pracovních cest u konkrétního zaměstnavatele, které jsou již v řadě případů z úsporných důvodů nahrazovány moderními komunikačními prostředky, například videokonferencemi, a na vývoji kurzu české koruny k příslušné měně.

Vyhláška bude mít neutrální a spíše pozitivní sociální dopady, neboť jejím smyslem je zajistit zaměstnancům, aby od zaměstnavatele obdrželi odpovídající finanční kompenzaci ve vztahu k nákladům na jejich stravování při zahraniční pracovní cestě. Má neutrální dopad na rovnost mužů a žen. Nemá dopad na ochranu soukromí a osobních údajů.

Pokud jde o zhodnocení korupčních rizik, vyhláška jejich výskyt a míru neovlivňuje. Vyhláška nemá dopad na bezpečnost nebo obranu státu.

Vyhláška nebyla v Plánu přípravy vyhlášek ústředních orgánů státní správy na rok 2020 zařazena mezi vyhlášky, u nichž je stanovena povinnost zpracovat tzv. RIA.

II. Zvláštní část

K § 1 až 3

Ministerstvo zahraničních věcí navrhlo pro rok 2021 úpravu 21 položek, ve všech případech požadovalo zvýšení sazby (v některých případech ale nižší, než původně navrhoval příslušný zastupitelský úřad). Odůvodnilo to zejména tím, že u většiny položek nedošlo již několik let k úpravám. To ovšem odráží situaci, že meziročně je inflace poměrně nízká. Návrhy zastupitelských úřadů vycházejí z vývoje cen v místní měně, inflace v přepočtu na dolar resp. euro je však přece jen méně dramatická. Ministerstvo financí navrhuje zvýšení sazeb u 17 položek, z toho u 3 položek v menším rozsahu, než je požadováno MZV. U čtyř zemí, kde MF zvýšení nenavrhuje, se sazby zvýšily k 1.1.2020 a vývoj inflace v letech 2019 a 2020 nedává důvod k jejich dalšímu navyšování.

Pro porovnání životních nákladů v jednotlivých zemích se používá index zpracovaný Komisí pro mezinárodní veřejnou službu (International Civil Service Commission – ICSC), kterou založilo Valné shromáždění OSN jako nezávislou expertní organizaci. Index porovnává životní náklady 178 zemí s životními náklady sídla OSN (New York = 100).

Hodnota indexu životních nákladů v jednotlivých zemích byla ovlivněna i vývojem kurzů jednotlivých měn, ve kterých jsou sazby uvedeny.

Návrhy na úpravy sazeb shrnuje následující tabulka:

Návrh změn základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2021							
Země	Poslední úprava	Měnový kód	Základní sazby stravného platné v roce 2020	Index OSN 04/2020	Návrh ZÚ	Návrh MZV	Návrh MF
					na rok 2021	na rok 2021	na rok 2021
Afghánistán	1.1.2016	EUR	40	93,5	50	45	45
Albánie	1.1.2005	EUR	35	80,1	40	40	40
Austrálie a Oceánie - ostrovní státy ¹⁾	1.1.2020	USD	60	80,7	65	65	60
Bulharsko	1.1.2006	EUR	35	82,7	40	40	40
Čad	1.1.2009	EUR	45	95,7	60	55	50
Filipíny	1.1.2009	EUR	35	90,4	40	40	40
Indonésie	1.1.2009	EUR	35	82,7	40	40	40
Kamerun	1.1.2017	EUR	45	88,3	60	50	50
Kuba	1.1.2019	EUR	50	95,4	55	55	55
Lucembursko	1.1.2020	EUR	50	88,4	60	55	50
Niger	1.1.2017	EUR	45	89,6	60	50	50
Nigérie	1.1.2009	EUR	45	88,7	60	55	50
Nový Zéland	1.1.2020	USD	60	99,6	65	65	60
Rovníková Guinea	1.1.2017	EUR	45	85,2	60	50	50
Saúdská Arábie	1.1.2020	EUR	50	87,8	55	55	50
Senegal	1.1.2019	EUR	45	85,9	60	50	50
Slovensko	1.1.2005	EUR	35	82	45	40	40
Svatý Tomáš a Princův ostrov	1.1.2010	EUR	35	87,5	40	40	40
Švédsko	1.1.2002	EUR	50	88,7	55	55	55
Tchaj - wan	1.1.2009	EUR	40	*	45	45	45
Turkmenistán	1.1.2010	EUR	40	101,2	60	50	45

Zda stanovená finanční částka u jednotlivých zemí odpovídá aktuální situaci cen ve veřejném stravování, tj. zda pokrývá zvýšené náklady zaměstnanců na zabezpečení jejich stravování při zahraniční pracovní cestě, bude opětovně zjišťováno českými zastupitelskými úřady zhruba v polovině příštího roku a v návaznosti na to pak budou navrhovány potřebné změny do nové vyhlášky pro rok 2022.

Zahraníční stravné platné pro příští rok bude stanoveno vydáním příslušné vyhlášky, resp. datem její účinnosti.